

|                     |                                                                                                                           |
|---------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| سرشناسه             | فرهمنده، رضا، ۱۳۶۵ -                                                                                                      |
| عنوان و نام پدیدآور | مقدمه‌ای مختصر بر قیود بیمه بین‌المللی حمل دریایی کالا/ مولفین<br>رضا فرهمنده، عبدالرضا فرهمنده؛ ویراستار فرشته جهانبخشی. |
| مشخصات نشر          | تهران: طراحان ایماژ، ۱۳۹۶.                                                                                                |
| مشخصات ظاهری        | ۱۶۹ ص.                                                                                                                    |
| شابک                | ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۵۸-۳۷-۲                                                                                                         |
| وضعیت فهرست نویسی   | فیا                                                                                                                       |
| یادداشت             | کتابنامه به صورت زیرنویس.                                                                                                 |
| موضوع               | بیمه دریایی - قوانین و مقررات                                                                                             |
| موضوع               | Marine insurance — Law and legislation                                                                                    |
| موضوع               | قانون دریایی                                                                                                              |
| موضوع               | Maritime law                                                                                                              |
| موضوع               | حمل و نقل دریایی                                                                                                          |
| موضوع               | Shipping                                                                                                                  |
| شابک                | فرهمنده، عبدالرضا، ۱۳۶۳ -                                                                                                 |
| شابک                | جهانبخشی، فرشته، ۱۳۲۹ -، ویراستار                                                                                         |
| ردف بندی            | ۱۳۹۶ م/ف/۳۲۴۱ K                                                                                                           |
| ردف بندی            | ۳۲۶/۰۸۶                                                                                                                   |
| شماره کتاب          | ۴۶۸۳۱۱۱                                                                                                                   |

۱۵۸۳۷۲

انتشارات طراحان

#### مقدمه‌ای مختصر بر قیود بیمه بین‌المللی حمل دریایی کالا

نویسندگان: رضا فرهمنده و عبدالرضا فرهمنده

ویراستار: فرشته جهانبخشی

گرافیک: آتلیه طراحان ایماژ

چاپ اول: ۱۳۹۶

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۵۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است

استفاده محدود از مطالب کتاب به شرط ذکر منبع، مجاز است.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۵۸-۳۷-۲

978-600-6158-37-2

آدرس: تهران میدان انقلاب، کارگر جنوبی، نبش کوچه دولتشاهی پلاک ۱ واحد ۳۱

تلفن: ۶۶۹۶۹۶۹۶ - ۶۶۹۶۹۶۸۰ فاکس: ۶۶۹۶۹۶۵۰

www.emaj.ir

reza.farahmand.112@gmail.com

ایمیل نویسنده:

## پیشگفتار

بنام آنکه جان را فکرت آموخت!

نیک می‌دانیم که دریا یکی از پر مخاطره‌ترین محل‌های تردد برای بشر و جابجایی اموال او می‌باشد که با در نظر گرفتن تدابیر صحیح می‌توان این مخاطرات را به حد چشمگیری کاهش داد و یا با بیمه کردن کالایی که با کشتن حمل می‌شود می‌توان پس از وقوع حوادث به جبران خسارت وارده اقدام نمود. بیمه دریایی یکی از مهمترین رژیم‌های جبران خسارت است که می‌تواند از وارد شدن ضرر به افراد جلوگیری نماید. هدف اصلی بیمه محموله دریایی تامین حمایت بیمه‌ای در برابر پیامدهای اقتصادی خسارات و زیان به کالا است. از این رو، کتاب حاضر با توجه

به اهمیت بیمه کالای دریایی سعی دارد تا شروط مختلف بیمه کالای دریایی را پوشش دهد، کتاب حاضر با توجه به جدیدترین تغییرات سعی می‌نماید تا شروط قراردادهای بیمه دریایی را بررسی و مورد کنکاش قرار دهد لذا بدون شک کم و کاستی‌هایی در این کار وجود دارد که با کمک خوانندگان محترم در چاپ‌های بعدی رفع و برکنای محتوای آن افزوده خواهد شد. بنابراین، این کتاب برای نویسنده بعنوان گامی در جهت ایفای نقش علمی در جامعه‌ی علمی می‌باشد که امید است در ویراست‌های بعدی هم از نظر محتوایی و هم از نظر حجمی تغییرات قابل توجهی نماید. به امید روزی که به این کار در پیشبرد علم نقش موثری را ایفا نمایم.

رضا فرهمند

## فهرست مطالب

|    |                                             |
|----|---------------------------------------------|
| ۸  | مقدمه                                       |
| ۱۲ | فصل اول: چارچوب حاکم بیمه‌های دریایی        |
| ۱۳ | ۱-۱ تاریخچه تعریف بیمه محموله دریایی        |
| ۱۷ | ۱-۱-۱ تعریف بیمه دریایی                     |
| ۲۱ | ۱-۱-۲ منشاء بیمه محموله دریایی              |
| ۲۶ | ۱-۱-۳ فرم‌های بیمه‌نامه و قیود انحصاری      |
| ۲۸ | ۱-۲ نقش اقتصادی بیمه دریایی                 |
| ۳۱ | ۱-۲-۱ تخصیص بین‌المللی                      |
| ۳۴ | ۱-۲-۲ ساختار صنعت بیمه دریایی               |
| ۳۷ | ۱-۲-۳ رژیم حقوقی بیمه دریایی                |
| ۴۲ | ۱-۳ انواع بیمه دریایی                       |
| ۴۸ | ۱-۴ شروط صلاحیت و قانون قابل اعمال          |
| ۴۹ | ۱-۴-۱ انتخاب قانون                          |
| ۵۲ | ۱-۴-۲ انتخاب صلاحیت                         |
| ۵۵ | فصل دوم: بیمه‌های دریایی کالا و شروط مربوطه |

- ۱-۲ گواهی نامه‌های بیمه کالای دریایی ..... ۵۶
- ۱-۱-۲ جایگاه حقوقی گواهی نامه‌های بیمه ..... ۵۷
- ۲-۱-۲ واگذاری بیمه نامه‌ها و گواهی نامه‌های بیمه ..... ۶۱
- ۲-۲ بیمه نامه‌ها و قراردادهای بیمه ..... ۶۴
- ۱-۲-۲ قرارداد بیمه به عنوان سند ..... ۶۵
- ۳-۲ اصل جبران خسارت و منفعت مشمول بیمه ..... ۷۱
- ۴-۲ اصل حسن نیت در بیمه کالای دریایی ..... ۷۷
- ۵-۲ اصل عدم انکار در بیمه کالای دریایی ..... ۸۳
- ۱-۵-۲ اصل حسن نیت در قرارداد بیمه ..... ۸۵
- ۲-۵-۲ بیمه گر محتاط ..... ۸۶
- ۳-۵-۲ بیمه گذار معقول و متعارف ..... ۸۷
- ۶-۲ شرط جبران خسارت ..... ۹۰
- ۷-۲ واریتی‌ها (ضمانتنامه‌ها)، شروط و استثنائات بیمه کالای دریایی ..... ۹۵
- ۱-۷-۲ واریتی‌ها ..... ۹۵
- ۲-۷-۲ شروط ..... ۹۸
- ۳-۷-۲ استثنائات ..... ۱۰۸
- ۸-۲ قیود بیمه انجمن در خصوص کالا ..... ۱۱۳
- ۹-۲ رابطه سببیت مطابق قیود انجمن کالای دریایی ..... ۱۱۴
- ۱۰-۲ شروط مربوط به ریسک‌های تحت پوشش بیمه کالای دریایی ..... ۱۲۳

|          |                                         |
|----------|-----------------------------------------|
| ۱۳۸..... | ۱۱-۲ شروط جنگ، اعتصاب و تروریسم در بیمه |
| ۱۳۸..... | ۱-۱۱-۲ جنگ                              |
| ۱۴۰..... | ۲-۱۱-۲ اعتصاب                           |
| ۱۴۱..... | ۳-۱۱-۲ تروریسم                          |
| ۱۴۲..... | ۱۲-۲ شرط ترانزیت                        |
| ۱۴۳..... | ۱۳-۲ خسارت، مشترک (general average)     |
| ۱۴۴..... | ۱۴-۲ قید بندگی                          |
| ۱۴۵..... | ۱۵-۲ شرط تمام خطر                       |
| ۱۴۶..... | ۱۶-۲ قید ضمانت                          |
| ۱۴۷..... | ۱۷-۲ راه‌های جبران خسارت                |
| ۱۵۳..... | نتیجه گیری                              |
| ۱۵۹..... | منابع                                   |

## مقدمه

از دیرباز، حمل و نقل دریایی یکی از پر طرفدارترین مسیرهای حمل و نقل برای تمام تجار و کشورها بوده است. برای اینکه حمل و نقل از همه نظر ایمن و مطمئن باشد، راهکار در بیمه کردن کالا از انواع خسارات دیده شد. بطور کلی، علت وجود حقوق و بیمه دریایی، دعاوی و خطراتی است که در راه، منافع اشخاص و سازه‌هایی را که به نحوی با دریا سر و کار دارند در معرض تهدید قرار می‌دهد. از این رو هدف کتاب حاضر بررسی قیود بیمه بین‌الملل کالای دریایی است که با بررسی قیود مختلف از جمله قیود مربوط به خطرات دریایی و سایر ریسک‌های

موجود برای یک کالا لزوم توسعه بیشتر این قیود به چشم می‌خورد. ناگفته نماند برای اینکه بیمه‌گران جهت جبران خسارت به قیود مندرج در قراردادهای بیمه‌ای خود پایبند باشند احراز رابطه سببیت در خصوص خسارت وارده ضروری است. همچنین راههای جبران خسارت متعددی وجود دارد که یکی از آنها در بند ۸ قانون بیمه ۱۹۰۶ انگلیس ذکر شده است.

بیمه حمل و نقل کالا بیمه است که بموجب آن بیمه‌گر در مقابل حق بیمه‌ای که از بیمه‌گذار دریافت می‌کند، می‌شود در جریان حمل کالا از نقطه‌ای به نقطه دیگر در نتیجه وقوع خطرهای رضعی بیمه اگر کالا تلف شده و یا دچار خسارت شود و یا بیمه‌گذار هزینه‌هایی در رابطه با این خطرات متحمل شود زیان وارده را جبران کند. علاوه بر آن، در بعضی موارد زیان وارده به اشخاص ثالث نیز از طریق این بیمه جبران می‌شود، قرارداد بیمه حمل و نقل کالا، در ازاء دیگر بیمه خصوصياتی دارد که آن را از سایر قراردادها متمایز می‌کند از آن - همانا - جزو معاملات تجاری محسوب می‌شود؛ خاصیت استمراری دارد و بر مبنای اصل غرامت انوار است.

علت وجود حقوق و بیمه دریایی، دعاوی و خطراتی است که همواره منافع اشخاص و سازه‌هایی را که به نحوی با دریا سر و کار دارند در معرض تهدید قرار می‌دهد. علی‌رغم پیشرفت دانش و فناوری در صنایع دریایی، حوادث طبیعی مانند



طوفان‌های سهمگین دریا یا اقدامات خصمانه برخی افراد و گروه‌ها هنوز هم حادثه آفرینند و موجب غرق شدن، آتش‌سوزی و یا تصادم و به گل نشستن کشتی‌ها و وارد آمدن خسارت‌های فراوان به کشتی، کالا و تاسیسات بندری و دریایی می‌گردند. این خطرات ممکن است گاهی آن‌چنان شدید باشد که زیان‌دیدگان را از عرصه فعالیت اقتصادی حذف نماید.

حقوق تجارت و بیمه دریایی یکی از روش‌هایی است که می‌تواند منابع دست‌اندرکاران در وسیع حمل و نقل را تا حد زیادی تضمین نماید و به همین دلیل است که بیمه دریایی به عنوان یک صنعت در کنار سایر صنایع دریایی مورد توجه واقع می‌شود و جزء لاینک صنعت حمل و نقل دریایی است. از طرفی مجموعه‌های متعددی از قیود انجمنی در صنعت بیمه دریایی وجود دارد که به وسیله کمیته‌های فنی و قیود انجمن بیمه‌گذاران برای پیوست نمودن به بیمه‌نامه‌های معمولی وضع شده است. علاوه بر قیود بحر، محموله لندن، گروه کاری قانون‌گذاری بین‌المللی کمیسیون تجارت و توسعه سازمان ملل متحد در اجلاس دهم خود در سال ۱۹۸۴ یکسری قیود نمونه به عنوان قواعد نمونه بین‌المللی غیر اجباری در خصوص بیمه کالای دریایی وضع و ارائه نموده است. بررسی اینکه باید چه قیودی از این مجموعه ضمیمه یک بیمه‌نامه شود همچنین بررسی قیود

خاص بیمه‌های دریایی که به شرایط ویژه و غیر متعارف باز می‌گردد و از اهمیت بسیار بالایی در این صنعت برخوردار است از جمله مسائلی است که در کتاب حاضر به آنها پرداخته شده است. در این راستا ما سوالات زیر را مطرح می‌نماییم تا در راستای اهداف پژوهشی کتاب حاضر به پاسخ آنها مبادرت ورزیم.

آیا قیود بیمه دریایی کالا بر تجارت بیمه دریایی تأثیراتی مثبت داشته است؟

قیود موجود در بیمه دریایی کالا بیشتر به نفع بیمه‌گر است یا بیمه‌گذار؟

مهمترین قیود انجمن بیمه دریایی کدامند؟

در پاسخ اجمالی به سوالات فوق‌الذکر گفتیم که قیود بیمه دریایی کالا بر تجارت دریایی تأثیرات مثبت فراوانی دارد از جمله اطمینان از جبران خسارت در صورت بروز حادثه‌ای مخاطره‌آمیز. قراردادهای بیمه دریایی را ما منافع طرفین را تامین می‌کند اما به چشم می‌خورد که بیشتر تامین‌کننده منافع بیمه‌گر باشند اما همواره این چنین نیست. در پاسخ موسع به سوالات فوق باید در ابعاد مختلف آنها تحقیق و بررسی شود لذا در بخش مربوط به هر کدام پاسخ مقتضی ارائه می‌گردد.